

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

On üçüncü birleşim

11 . IX . 1946 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	260	3. — Havale edilen kâğıtlar	260
2. — Sorular	260	4. — Görüşülen işler	260
1. — İstanbul Milletvekili Cihad Baban'ın, Sıkıyönetim kararıyla kapatılmış olan Yenisabah ve Gerçek gazetelerinin hangi sebeple kapatıldığının bildirilmesi-ne dair Başbakanlıktan sözlü sorusu	260	1. — Büyük Millet Meclisi 1946 yılı Mayıs ve Haziran ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/44)	260
2. — İgel Milletvekili Saim Ergenekon ve altı arkadaşının, pamuk fiyatlarının tesbit ve ilânı hakkında sorusuna Ticaret Bakanı Atıf İnan'ın yazılı cevabı	263:265	2. — Kahvenin tekel konusundan çıkarılmasına ve Dahili İstihlâk Vergisine tâbi tutulmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Bütçe ve Gümrük ve Tekel Komisyonları raporları (1/10)	260:263,265:268

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Büyük Millet Meclisi 1946 yılı Mart ve Nisan ayları hesabı hakkında, Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu okundu.

Bakanlıklar kuruluşu hakkındaki kanun tasarısı ile;

Başbakanlık kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı kanuna ek kanun tasarısının birinci görüşülmesi yapıldı ve;

Çarşamba günü toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan
İstanbul
Gl. K. Karabekir

Kâtip
Tunceli
Necmeddin Sahir Sılan

Kâtip
Ankara
E. H. Ergun

2. — SORULAR

1. — İstanbul Milletvekili Cihad Baban'ın Sıkkıyönetim kararıyle kapatılmış olan Yenısabah ve Gerçek gazetelerinin hangi sebeple kapatıldığını

bildirilmesine dair sözlü sorusu Başbakanlığa gönderilmiştir.

3. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1946 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/15) (Bütçe Komisyonuna);

2. — Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Hükümeti arasında Hava Ulaştırmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı (1/14) (Dışişleri ve Ulaştırma Komisyonlarına);

Tezkereler

3. — Hilâfetin ilgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti memaliki haricine çıkarılmasına dair olan 431 sayılı kanunun 8 nci

maddesinin yorumlanması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/17) (Anayasa, Adalet, Maliye ve Bütçe Komisyonlarına);

Raporlar

4. — Matbuat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve İçişleri Komisyonları raporları (1/12) (Gündeme);

5. — Türk Ceza Kanununun 140 ve 159 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/13) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,03

BAŞKAN — Tefvik Fikret Sılay

KÂTIPLER : Emin Halim Ergun (Ankara) Hüseyin Ulusoy (Niğde)

BAŞKAN — Oturum açılmıştır efendim.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Büyük Millet Meclisi 1946 yılı Mayıs ve Haziran ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/44)* [1]

BAŞKAN — Arzediyorum.
(Rapor okundu)

BAŞKAN — Bilgi edinilmiştir efendim.

2. — *Kahvenin tekel konusundan çıkarılmasına ve Dahilî İstihlâk Vergisine tâbi tutulmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Bütçe ve Gümrük ve Tekel Komisyonları raporları (1/1)* [2]

BAŞKAN — Vakra tevzi edileli 48 saat geçmemiştir, amma Meclisi Âli gündemine hâkimdir. Tensip buyurulursa müzakere ederiz. (Ede lim sesleri).

Tasarının tümü hakkında söz isteyen var mı?

KASIM GÜLEK (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar, 1942 senesinde çay ve kahve tekel mevzuuna alınmıştır. Fakat Hükümet beyannamesinde kahvenin ve çayın tekel mevzuundan çıkarılacağı vaidi vardı. Şimdi bu vaidin yerine getirilmesi teklifi karşısında bulunuyoruz. Yalnız çay yine tekel mevzuu içinde bırakılmaktadır. Aca ba bunun sebebi nedir? izahını rica ederim.

GÜMRÜK ve TEKEL BAKANİ TAHSİN COŞKAN (Kastamonu) — Sayın arkadaşlar, Kasım Gülek arkadaşım Hükümet, programında kahvenin serbest bırakılacağını vait ettiğini izah ettiler. Hakikaten Hükümet programında bu vardır. Çayı şimdilik serbest bırakamıyoruz, şu sebeple; çay dünyada yine tekelerde demektir. Bu bizde değil dünya tekelinde. İkinci cihan harbinde çay istihsal eden memleketler istihsal-

lerini azaltmışlardır. İngilterede toplanmış olan (Dünya Çay Tevzi Bürosu) memleketlerin ihtiyacına göre çay dağıtımını düzenlemiştir. Bize verilen miktar da senede nihayet 450 tondan ibarettir. Memleketin hakiki ihtiyacı senede 1200 - 1500 tondur. İhtiyacımızı karşılamak için uğraşyoruz. 450 tondan yukarı çıkarmağa şimdilik imkân yoktur. Öyle görülüyor ki, bir iki sene daha bütün dünya çay sıkıntısı çekecektir.

Rize'de çay yetiştirilmesine başlanmıştır..Aşağı yukarı senede yüz ton çay elde edilmektedir. Bu suretle memlekete 550 ton çay temin ediliyor. Halbuki, memleketin ihtiyacı 1200 - 1500 tondur. Bu sene yaptığımız muhtelif temaslarla hariçten daha üç yüz ton çay temin etmiş bulnuyoruz. Çay Tekelini kaldırdığımız takdirde herhangi bir vatandaşın nereden çay getireceğini bir türlü tahmin edemiyorum.

Ocak ayında çay fiyatlarında % 50 nispetinde bir tenzilât yapılacaktır. Kilosundan alınan on lira istihlâk resmi beş liraya indirilecektir.

HASAN FEHMİ ATAÇ (Gümüşane) — Bir sual suracağım. (Kürsüye, kürsüye sesleri).

Efendim, tasarımı okudum ocak ayından itibaren tenzilât yapılacak tır. Fakat; kahve Tekele alındıktan sonra oldukça geniş bir teşkilât yapıldı. Bu işi idare için gerek merkezde ve gerekse Başmüdürlüklerde ve merkez müdürlüklerinde, satış kısmı için olsun, idare kısmı için olsun, bu teşkilâtın herhangi bir zamanda kaldırılacağına veya (L) cetveline alınıp mevkuftutulacağına dair hiç bir kayda tesadüf edemedim. Vakra yeni bütçeye daha 2 - 3 ay vardır ve bunun üç ayda halli mümkündür denilebilir, amma şimdiden az çok ümit verici, yani iş kalkıyor, fakat teşkilât kalıyor mânasını vermiyecek bir teminat veremez misiniz

[1] 47 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

[2] 48 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI TAHSİN COŞKAN (Kastamonu) — Arzedeyim: Teşkilât yalnız kahve için yapılmış değildir. Bu teşkilât yalnız merkezde bir bürodan ibarettir, bir de bunun ambalajı için uğraşan persoanel vardır. Şimdi kahve Tekelden alınsa dahi çay Tekelin elindedir, esasen kahve işi de sene sonuna kadar devam edecektir. Bütçesi geldiği zaman tasarruf edilecek kısmı orada göstereceğiz.

HASAN FEHMİ ATAÇ (Gümüşane) — Benim için kâfidir. Teşekkür ederim.

Gl. VEHBİ KOCAGÜNEY (Erzurum) — Kahvenin Tekelden alınması için kanun gelmiştir. Malûmu âliniz Şark bölgesinin çaya ihtiyacı fazladır. Çay oralarda Bu, halkın gıdasıdır. Acaba oraları için ne gibi tertip almışlardır?

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI TAHSİN COŞKAN (Kastamonu) — Efendim, Kahve de, çay da yerine göre gıda ve yerine göre ikinci derecede bir ihtiyaç maddesidir. Her ne şekilde olursa olsun bir ihtiyaç maddesi olarak her ikisini de temin etmek mecburiyetindeyiz. Çayın bir Dünya Tekeli elinde olduğuna dair mâruzatta bulunmuş, memleketin hakiki ihtiyacına cevap verecek durumda değildir demiştim. Fakat elimizdeki istoku artırımağa gayret ediyoruz. Şark bölgelerimizin bazı yerlerinde hakikaten çaya ihtiyaç çok fazladır. bazı yerlerde de kahveye ihtiyaç fazladır.

Bu bölge milletvekillerinden bazı arkadaşlar, Erzurum ve Hasankale için ayrılan miktarın fazlaştırılmasını istemişlerdir. Şimdi elimizde mevcut 280 tona yakın çay istokumuz vardır, başka yerlerden temin etmeğe çalıştığımızı arzettiğim miktar da geldiği zaman istokumuz 800 tona yaklaşacaktır. Bu takdirde geçen seneye nazaran epeyce bir miktar ve kış gelmeden o bölge ihtiyaçlarına göre arttırmış olacağız.

HÜSAMETTİN TUGAÇ (Kars) — Efendim; Çay konusuna temas edildi. Ben de bunu fırsat bilerek bir ricada bulunacağım. Çay memleketi mahdut miktarda giriyor, bunu biliyoruz. Ve giren miktar memleketin her halde kendilerince hesap edilmiş olarak illere taksim ediliyor. Fakat arkadaşlar, hepimiz bilirsiniz ki, doğu illerinde çay bir nevi gıda demiyeyim fakat âdeta bir hayat mevzuu halindedir. Kışın fakir, zengin herkes çay içmek ister fakat bulamaz. Oralarda çay ekmeğe kadar ehemmiyetlidir.

Onun için Tekel Bakanmdan şunu rica ediyorum; bazı illerde buna ihtiyaç azdır, hattâ bunu vakıa da gösteriyor; bir çok illerden çay satın alarak şark illerinde kilosu 40-50 liraya kadar satılıyor. Şu halde anlaşılıyor ki, her ile ayırdıkları çay, bazı illerde sarfedilemiyor, arzettiğim gibi, bu illerden Şark illerine götürülüyor ve fazla fiatlarla satılıyor, bir kara borsa ve bir ihtikâr mevzuu oluyor. Yani, çay istihlâki az olan illerden tasarruf edilen çay Doğu memleketlerine gidiyor ve orada 40-50 liraya satılıyor.

Binaenaleyh, kendilerinden şunu istirham ediyorum; bu hususu esaslı bir tetkika tâbi tutarak ihtiyacı az olan illerin kontenjanını kıstak ve ihtiyacı çok olan doğu illerinin kontenjanını artırmak mümkün olmaz mı? Bunu imkân dâhiline koymasını bilhassa kendilerinden rica edeceğim.

İSMAİL HAKKI BALTACIOĞLU (Kırşehir) — Yerli çayın istikbali için iyimser olabilir miyiz?

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI TAHSİN COŞKAN (Kastamonu) — Anlamadım.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Yani Rize çayı bu sene, gelecek sene ne kadar olacak?

İSMAİL HAKKI BALTACIOĞLU (Kırşehir) — Yerli çayın istikbali için iyimser olabilir miyiz? Yani ilerisi için bize bazı şeyler vadeditbilir mi?

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI TAHSİN COŞKAN (Kastamonu) — Efendim, 4 - 5 senelik bir mazisi olan bir şeydir. Memleketin bir buçuk milyon kiloluk ihtiyacını karşılayıp karşılamıyacağımı, elimizde kâfi zaman geçmediği için, daha şimdiden kâfi bir teminat veremem. Fakat her sene bir miktar artmaktadır.

MUAMMER ALAKANT (Manisa) — Dolaştığımız köylerde kahvecilerin bir şikâyetini dinledik. Köylerdeki kahvecilere, şehirdeki kahvecilere verdikleri kadar kahve verilmediğini söylüyorlar. (Kalktı, kalktı sesleri) daha iki ay var. Böyle bir şikâyet var mıdır? Vârit ise köydeki kahvecilere de şehirdeki kahvecilere verilen kadar verilmesinin imkânı yok mudur?

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI TAHSİN COŞKAN (Kastamonu) — Efendim; arzedeyim: Geçen harp yıllarında bir kahve noksanı mevcut idi. Fakat içinde bulunduğumuz yıllarda bu normal hale girmiş bulunuyor. Yalnız üç şehir-

de bu gibi maddeler karne ile veriliyordu. Diğer şehirlerimize mahallî ihtiyac göz önünde tutularak miktarları tesbit ediliyor ve gönderiliyordu. Bunlar tartılmıyordu, ki miktarlarını azaltmak çoğaltmak bahis mevzuu olsun. Fakat bundan sonra bu sıkıntıların kalkacağını kuvvetle ümit ediyoruz.

(Kâfi, kâfi sesleri)

BAŞKAN — Başka mütalâa var mı efendim? Maddelere geçilmesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenle . . . Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Komisyon raporunda tasarının ivedilikle müzakeresi teklif ediliyor, bu teklifi oyunuzda sunuyorum . . . Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Kabul edilmiştir.

Kahvenin tekel konusundan çıkarılmasına ve dahilî istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair kanun

MADDE 1. — 20 Mayıs 1942 tarihli ve 4223 sayılı kanunla Devlet Tekeli altına alınan kahve Devlet Tekelinden çıkarılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Madde kabul olunmuştur.

MADDE 2. — 12 Haziran - 1930 tarihli ve 1718 sayılı Dâhili İstihlâk Vergisi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir:

(Gümrük Tarifesi Kanununa bağlı giriş genel tarifesinin 208 nci numarasının a, b, c ve d pozisyonlarına giren her nevi kahvenin beher kilogramından ithal sırasında 300 kuruş istihlâk vergisi alınır. Bu verginin tarh, tahakkuk ve tahsilinde gümrük resimleri hakkındaki hükümler uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 20 Mayıs 1942 tarihli ve 4223 sayılı kanunun kahve tekeline ilişkin hükümleri kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Tekel İdaresi elinde bulunacak kahvenin ikinci maddeye göre hesaplanacak istihlâk vergisi iki ay içinde defaten ödenir. İdare istihlâk vergisini bu suretle ödeyeceği kahveleri piyasa icaplarına göre toptan veya perakende satmağa yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun 1 Ocak 1947 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Madde kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler . . . Etmiyenler . . . Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oya arz ediyorum.

Tasarıya oy vermiyen var mı?

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Oylama sonucunu veriyorum :

Kahvenin tekel konusundan çıkarılmasına ve dahilî istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair kanun tasarısına (336) oy verilmiştir. Muamele tamamdır. Tasarının kanunluğu (336) oyla kabul edilmiştir.

Gündemde müzakere edilecek başka birşey yoktur. Cuma günü saat 15 de toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 15,30

2. — İçel Milletvekili Saim Ergenekon ve altı arkadaşının, pamuk fiyatlarının tesbit ve ilânı hakkında sorusuna Ticaret Bakanı Atıf İnan'ın yazılı cevabı.

B. M. M. Yüksek Başkanlığına
Pamuk fiyatlarının biran evvel tesbit ve ilânı hakkında Ticaret Bakanlığından soru: Yazı ile

1. Çukurova Pamuk Müstahsıllarının duru-

mu gün geçtikçe sıkışık bir hal almaktadır. Bildiğimiz bu durum hakkında her gün aldığımız yeni haberlerde pamuk fiyatlarının halen tesbit ve ilân edilmemiş olması müstahsil durumunu daha sıkışık bir hale koymaktadır. Bu itibarla:

A) Pamuk fiyatlarının geçmiş yıllarda olduğu gibi geçiktirilmeden tesbiti;

B) Dünya pamuk fiyatları gözönüne alınır-se geçen sene fiyatlarından daha yüksek bir fiyatın tesbiti ile zaten öteden beri bir hayli sarılmış olan pamuk müstahsillerinin böylece korunması;

C) Geçen sene fiyatlarından aşağı fiyat verileceği şayiası daha şimdiden müstahsılı telâş ve endişeye düşürmektedir.

Çukurova'nın en büyük servet kaynağı pamuk istihsalinin hal ve istikbalini teminat altına alacağı muhakkak olan fiyat tesbit ve ilân işinin biran evvel takarrür ettirilerek müstahsılın endişeden ve sıkıntıdan kurtarılması hususunda düşünülen tedbirlerin nelerden ibaret olduğunun ve pamuk fiyatlarının çiftçiyi koruyacak mahiyette ne zaman ilân edileceğinin Ticaret Bakanı tarafından bildirilmesini dileriz.

İçel Milletvekilleri

Dr. Aziz Köksal	Saim Ergenekon
Dr. Celâl Ramazanoğlu	Refik Koraltan
Haydar Aslan	Salih İnankur
Halil Atalay	

U. 64 - 1

11. IX. 1946

B. M. Meclisi Başkanlığına

22. VIII. 1946 gün ve 180/58 sayılı yazıya C.

27. VIII. 1946 tarihli resmî gazete ile yayımlanan ve pamuk fiyatlarının tesbit ve ilânı hakkında İçel Milletvekili Saim Ergenekon ve altı arkadaşı tarafından verilmiş olan önergede yazılı soruların da cevaplarını ihtiva eden tebliğin bir suretinin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Ticaret Bakanı

A. İnan

Ticaret Bakanlığından:

I - 1946 - 47 mahsul yılı pamukları herhangi bir elkoma muamelesine tâbi tutulmayacaktır. Bunların alım ve satımını ikinci maddede ya-

zılı âzami fiyatlar dâhilinde serbest bırakılmıştır.

II - K/643 sayılı kararın ikinci maddesiyle verilmiş olan yetkiye dayanılarak Ekonomi ve Tarım Bakanlıklarıyla birlikte 1946 - 47 mahsul yılı süresince geçer olmak üzere pamuk âzami satış fiyatları aşağıdaki gibi tesbit edilmiştir.

1. - 1946 - 47 mahsul yılı süresince geçer olmak üzere çirçirlanmış fakat balyalanmamış dökme pamukların bir kilosunun âzami satış fiyatları:

A) Mersin, Tarsus, Adana, Ceyhan, Osmaniye, Antakya, Yenice, Malatya ve Elâzığ pamuk merkezlerinde.

Birinci akala	125 kuruş
İkinci akala	120 »
Üçüncü akala	115 »
Kapu malı (Dağ ve kozacı malları dâhil)	107 »
Piyasa parlağı	95 »
Piyasa temizi	90 »

B) İzmir, Aydın, Manisa, Nazilli, Antalya, Fenike, Eskişehir, Geyve, Salihli, Turgutlu, Kırkağaç, Akhisar ve Iğdır merkezlerinde:

Birinci akala	130 kuruş
İkinci akala	125 »
Üçüncü akala	120 »
Dördüncü akala	115 »
Şampanya	110 »
Birinci yerli	115 »
İkinci yerli	105 »

C) A ve B fıkralarında yazılı pamuk merkezlerine bağlı istihsal bölgelerindeki âzami satış fiyatları, bu merkezler fiyatlarından kahiki nakliye masrafları düşülerek bulunur.

D) Savem (destereli çirçir) makinalarında çirçirlanmış pamukların fiyatlarına % 2,5 kalite farkı katılır.

2. İkinci maddede yazılı pamuk merkezlerinden satın alarak istihlak bölgelerine nakledilmiş olan pamukların âzami satış fiyatları ikinci maddedeki fiyatlara hakiki nakliye masrafları eklenerek bulunur.

3. İkinci maddede cinsleri yazılı olmayan pamuklarla ıslanmış pamukların istihsal bölgelerindeki azâmî satış fiyatları, ihtilâf halinde, yine ikinci maddede yazılı pamuk fiyatlarına nispetle ve teknik kalite farkları gözönünde tutularak Sümerbank eksperleriyle birlikte T. C.

Ziraat Başkanı ve Tarım Bakanlığı Pamuk işlah ve üretme İstasyonlarının yetkili mümessilleri tarafından tâyin olunur.

III - 1946 - 47 mahsul yılı çığıtleri herhangi bir elkoma veya tahdit muamelesine tâbi tutulmayacağı gibi, bunlar için ayrıca yeniden âzami satış fiyatları da tesbit edilmeyecektir.

V - Bu yıl elde edilecek pamuk rekoltesine ve

millî sanayi ihtiyaçlarına göre pamuk ihracına imkân hâsıl olduğu takdirde, bu ihracat işiyle şimdye kadar olduğu gibi, T. C. Ziraat Bankası görevlendirilecektir.

Müstahsılın korunması maksadiyle T. C. Ziraat Bankası ile Sümerbank yukarıda yazılı fiyatlar üzerinden müdahale muameleleri yapmakla görevlendirilmişlerdir.

Kahvenin tekeli konusundan çıkarılmasına ve dahili İstihlâk Vergisine tâbi tutulmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu

[Kanun kabul edilmiştir]

Uye sayısı	: 465
Oy verenler	: 336
Kabul edenler	: 336
Oya katılmıyanlar	: 124
Reddedenler	: 0
Çekinseler	: 0
Açık Milletvekillikleri	: 5

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Gl. Sadık Aldoğan
Mehmet Aşkar
Hasan Dinger
Şahin Lâcin
Kemal Özçoban
Dr. Cemal Tunca
Ahmet Veziroğlu

AĞRI

Müştak Aktar
Ahmet Alpaslan
Halid Bayrak

AMASYA

Ahmet Eymir
Zeki Tarhan
Esad Uraz

ANKARA

Naki Cevat Akkerman
Mebrure Aksoley
Falih Rifki Atay
Hilmi Atlıoğlu
İbrahim Rauf Ayaslı
Hıfzı Oğuz Bekata
Avni Refik Bekman

Raşit Böreği
Arif Çubukçu
Emin Halim Ergun
İhsan Ezgü
Cevdet Gölet
Fakihe Öymen
Gl. Naci Tmaz

ANTALYA

Niyazi Aksu
Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Nurullah Esat Sumer

AYDIN

Neşet Akkor
Gl. Refet Alpman
Emin Arkayın
Emin Bilgen
Nuri Göktepe

BALIKESİR

Abdi Ağabeyoğlu
Muzaffer Akpınar
Esat Altan
Osman Niyazi Bureu
Hacim Çarıklı

Eminittin Çeliköz
Gl. Kâzım Özalp
Fahrettin Tiritioğlu
İsmail Hakkı Uzuncarsılı

BİLECİK

Reşit Bozüyük
Dr. Muhlis Sumer

BİNGÖL

Tahsin Banguoğlu

BİTLİS

Muhtar Ertan
Arif Özdemir

BOLU

Hasan Şükrü Adal
Lûtfi Gören
Cemil Özçağlar
Celâl Sait Siren
Dr. Zihni Ülgen
İhsan Yalçın

BURDUR

Ahmet Ali Çınar
Dr. M. Şerif Korkut

BURSA

Sadık Tahsin Arsal

Zehra Budunç
Fahri Bük
Aziz Duru
Ahmet Münir Erhan
Mustafa Fehmi Gergeker
Cemil Öz
Faik Yılmazipek

ÇANAKKALE

Hüseyin Bingül
Behçet Gökçen
İhsan Karasioğlu
Ali Rıza Kırsever
Nurettin Önen

ÇANKIRI

Dr. Akif Arkan
Rifat Dolunay
M. Abdülhalik Renda
Gl. Zeki Soydemir
Ahmet İhsan Zeyneloğlu

ÇORUH

Ali Rıza Erem
Dr. Cemal Kazancıoğlu
Atrf Tüzün
Asım Us

ÇORUM

Edip Alpsar
Naim Atalay
Münir Çağıl
İsmet Eker
Hasene İlğaz
Suheyp Karafakıoğlu
Necdet Yücer

DENİZLİ

Reşad Aydınlı
Cemil Çalgüner
Abidin Ege
Naili Küçüka
Hulûsi Oral
Dr. Behçet Uz

DİYARBAKIR

Fazıl Ahmed Aykaç
Vedat Dicleli
Feyzi Kalfagil
Osman Ocak
Şeref Uluğ
İhsan Hamit Tiğrel

EDİRNE

Mehmet E. Ağaogulları
Fethi Erimçağ
Mahmut N. Gündüzalp
Dr. Bahattin Ögütmen
Mehmet Öktem

ELAZIĞ

Mustafa Arpacı
Fahri Karakaya
Dr. İbrahim T. Öngören

ERZİNCAN

Ziya Ağca
Saffet Arıkan
Behçet Kemal Çağlar
Abdülhak Fırat

ERZURUM

Eyüp Sabri Akgöl
Salim Altuğ
Mesut Çankaya
Raif Dinç
Nafiz Dumlulu
Cevat Dursunoğlu
Münir Hüsrev Göle
Kemalettin Kamu
Gl. Vehbi Kocagüney

Şükrü Koçak
ESKİŞEHİR
Ahmet Oğuz

Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Ömer Asım Aksoy
Gl. Aşır Atlı
Dr. Muzaffer Canbolat
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek

GİRESUN

Münir Akkaya
Celâl Esad Arseven
Eşref Dizdar
İsmail Sabuncu
Ahmed Ulus

GÜMÜŞANE

Hasan Fehmi Ataç
Şevket Erdoğan
Şükrü Sökmensüer
Edip Tör
Tahsin Tüzün

HAKKARİ

Selim Seven

HATAY

Abdullah Çilli
Gl. Eyup Durukan
Rasim Yurdman

İÇEL

Halil Atalay
Saim Ergenekon
Dr. Aziz Köksal

İSPARTA

Kâzım Aydar
Rifat Güllü
Sait Köksal
Şevki Yalvaç

İSTANBUL

Salamon Adate
Dr. Adnan Adıvar
Cihad Baban
Abdurrahman M. Berkan
Faruk Nafiz Çamlıbel
Gl. Kâzım Karabekir
Osman Nuri Köni
Recep Peker
Zeki Rıza Sporel
Orgl. C. Cahit Toydemir
Senihi Yürüten

İZMİR

Şevket Adalan
Benal Nevzat Arman
Münir Birsal

Lâtime Bekir Çeyrekbaşı

Esat Ömar
Sedat Dikmen
Sami Gülcüoğlu
Rahmi Köken
Haydar Rüştü Öktem
Dr. Kâmrân Ors
Şükrü Saracoğlu

KARS

Akif İyidoğan
Şerafettin Karacan
Dr. Esad Oktay
Zihni Orhon
Hüsamettin Tugaç

KASTAMONU

Muzaffer Akalın
Gl. Abdullah Alptogan
Tahsin Coşkan
Hamdi Çelen
Dr. Fahri Ecevit
Ziya Orbay

KAYSERİ

Sait Azmi Feyzioglu
Reşid Özsoy
Faik Seler
Reşit Turgut
Hayrullah Ürkün

KIRKLARELİ

Zühtü Akın
Nafi Atuf Kansu
Şevket Ödül
Dr. Fuad Umay

KIRŞEHİR

İsmail Hakkı Baltacıoğlu
Nihat Erdem
Sahir Kurutluoğlu
Şevket Torgut

KOCAELİ

Ahmet Faik Abasıyanık
İsmail Rüştü Aksal
Cenap Aksu
Fuad Balkan
Dr. F. Şerafettin Bürge
Ali Dikmen
Nihat Erim
Sedad Pek
İbrahim Süreyya Yiğit

KONYA

Dr. Hulûsi Alataş
Mitat Şakir Altan

Muhsin Adil Binal
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Sedad Çumralı
Dr. Muhsin Faik Dündar
Şevki Ergun
Rasim Erel
Fatin Gökmen
Dr. Sadi Irmak
Hulki Karagülle
Dr. Aziz Perkün
Tevfik Fikret Silay
Ali Rıza Türel
Halis Uluşan

KÜTAHYA

Halil Benli
Ahmet Bozbay
Hakkı Gedik
Orgl. Asım Gündüz
Dr. Ahmet İhsan Gürsoy
Memduh İspartalıgil
Ömer Özdek
Ahmet Tahtakılıç

MALATYA

A. Ulvi Beydağı
Memet Sadık Eti
Dr. Hikmet Fırat
Mustafa Naim Karaköylü
Osman Taner
Tevfik Temelli
Şefik Tugay
Mahmud Nedim Zabel

MANISA

Y. Muammer Alakant
Korgl. Ali Rıza Artunkal
Kâmil Coşkunoglu
İsmail Ertem
Şevket Raşit Hatipoğlu
Yaşar Özey

MARAŞ

Emin Soysal
Hasan Reşid Tankut

MARDİN

İrfan Ferid Alpaya
Gl. Seyfi Düzgören
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Gl. Kiazım Sevüktekin
Abdürrezak Şatana

Dr. Aziz Uras
MUĞLA
Necati Erdem
Nuri Özsan
Dr. Mitat Sakaroğlu
MUŞ
Bâri Dedeoğlu
Halid Onaran
NİĞDE
Ferit Ecer
Rifat Gürsoy
İbrahim Refik Soyer
Sükrü Süer
Hüseyi, Ulusoy
ORDU
Şevket Akyazı
Dr. Vehbi Demir
Mehmet Furtun
Amiral H. Gökdalay
Yusuf Ziya Ortaç
Dr. Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
RİZE
Dr. Saim Ali Dilemre
Dr. Fahri Kurtuluş
Fuad Sirmen

Ali Zırh
SAMSUN
Hüseyin Berk
Cemil Bilsel
Hüsni Çakır
Naşit Fırat
Rıza Işıtan
Yakup Kalgay
Ömer Karataş
Dr. Sadi Konuk
Muin Köprülü
Mehmed Ali Yörüker
SEYHAN
Dr. Makbule Dıblan
Kasım Gülek
Cavid Oral
Sinan Tekelioğlu
Hilmi Uran
Ali Münif Yegena
Ahmet Remzi Yüreğir
SİİRD
Etem İzzet Benice
Ali Rıza Esen
SİNOB
Cevdet Kerim İncedayı
Enver Kök

Yusuf Kemal Tengirşenk
SIVAS
Şemsettin Günaitay
Kâmil Kitapeç
Muttalip Öker
İsmail Memet Uğur
Şakir Uma
Abidin Yurdakul
TEKİRDAĞ
Ziya Ersin Cezaroğlu
Fayık Öztrak
Cemil Uybadın
TOKAD
Feyzi Eken
Recai Güreli
Cemal Kovaltı
Galip Pekel
Nazım Poroy
TRABZON
Sırrı Day
Daniş Eyiboğlu
Temel Göksel
Ali Rıza Işıl
Raif Karadeniz
Zekiye Molaoğlu
Hamdi Orhon

Mustafa R. Tarakçıoğlu
Muammer Yarımbıyık
TUNCELİ
Necmeddin Sahir Silan
URFA
Atalay Akan
Razi Soyer
Esat Tekeli
Suut Kemal Yetkin
VAN
İbrahim Arvas
Rüştü Oktar
YOZGAD
Ziya Arkant
Dr. K. Cenap Berksoy
Kâmil Erbek
Sırrı İçöz
Ahmet Sungur
ZONGULDAK
Şinasi Devrin
İsmail Ergener
Ahmet Gürel
Sabri Koçer
Naim Kromier
Orhan Seyfi Orhon
Nuri Tarhan

[Oya katılmıyanlar!]

AFYON KARAHİSAR
Hazim Bozca
AMASYA
Ali Kemal Yeğitoğlu
ANKARA
Muammer Eriş
İsmet İnönü (Cumhurbaşkanı)
Mümtaz Ökmen (Bakan)
ANTALYA
Dr. Galip Kahraman
Mustafa Korkut (Hasta)
Tayfur Sökmen (İ.)
AYDIN
Mitat Aydın
Dr. Mazhar Germen
BALIKESİR
Fuad Bilâl
Pertev Etçioğlu

Sürcyya Örgeevren
Hilmi Şeremetli (Ö.)
BİLECİK
Memduh Şevket Esenel
BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel
BOLU
Hasan Cemil Çambel
(Hasta)
BÜRDÜR
Orgl. Fahrettin Altay
BURSA
Atif Akgüç
Abdurrahman Konuk
Muhittin Baha Pars
Dr. M. Talât Simer
ÇANAKKALE
Niyazi Çıtakoğlu
ÇORUH
Ali Çoruh

ÇORUM
Dr. Mustafa Cantekin
(İ.)
DENİZLİ
Dr. Hamdi Berkman
Kemal Cemal Öncel
DIYARBAKIR
Cavit Ekin (İ.)
ELAZIĞ
Fuad Ağralı (Hasta)
Hasan Kışıoğlu
ERZİNCAN
Sabit Sağıroğlu (İ.)
ESKİŞEHİR
Yavuz Abadan
İsmail Hakkı Çevik
Hasan Polatkan
Emin Sazak
GAZİANTEP
Cemil Alevli
Cemil Said Barlas

GİRESUN
Kâzım Okay
Fikret Yüzatlı
Dr. Galip K. Zaimoğlu
GÜMÜŞANE
Ahmet Kemal Varınca
HATAY
Hasan Mursaloğlu (İ.)
Abdülğani Türkmen
(Hasta)
Suphi Bedir Uluç
İÇEL
Haydar Aslan
Salih İnankur
Refik Koraltan
Dr. Cemal Ramazanoglu
İSPARTA
Kemal Turan
İSTANBUL
Enis Akaygen
Celâl Bayar

Mareşal Fevzi Çakmak
Fuad Hülûsi Demirelli
Fuad Köprülü
Burhan Cahit Morkaya
Ahmet Kemal Silivri
H. Suphi Tanrıöver
Hüseyin Cahit Yalçın
İZMİR
Dr. Hüseyin Hulki Cura
Atıf İnan (Bakan)
Ekrem Oran (İ.)
Hasan Âli Yücel
KARS
Mehmet Bahadır (İ.)
Aziz Samih İltar
Abdurrahman Sürmen
Tezer Taşkıran (Hasta)
KASTAMONU
Hilmi Çoruk (İ.)
Fethi Mağara (İ.)
KAYSERİ
Fikri Apaydın
Gl. Salih Avgın
Kâmil Gündes
Ömer Taşçıoğlu
KIRKLARELİ
Korgl. Kemal Doğan

KOCAELİ
Amiral Şükür Okan
KONYA
Naim Hazim Onat (Hasta)
KÜTAHYA
Adnan Menderes
İhsan Şerif Özgen (İ.)
MALATYA
Atıf Esenbel
Dr. Cafer Özelçi
Abdülkadir Taşangil
MANİSA
Rıdvan Nafiz)Edgüer
(İ.)
Faik Kurdoğlu (Bakan)
Dr. M. Ncedet Otaman
Hilmi Öztarhan
Feyzullah Uslu (İ.))
MARAŞ
Dr. Kemali Bayizit (İ.)
Rıza Çuhadar
Dr. Kâmil İdil
Abdullah Yayıoğlu
MUĞLA
Abidin Çakır (İ.)
Asım Gürsu (Hasta)

NIĞDE
Halid Mengi (Hasta)
Vehbi Sarıdal
ORDU
Hamdi Yalman
RİZE
Tahsin Bekir Balta (Bakan)
Hasan Cavid Belül
SEYHAN
Kemal Çelik
Kasım Ener
Dr. Kemal Satır (İ.)
SİİRD
Sabri Çeliktug
Lûtfi Yavuz
SİNOB
Lûtfi Aksoy
Suphi Batur
SİVAS
Mitat Şükrü Bleda
Gl. Fikri Erbuğ
Nafiz Ergin
Hikmet Işık
Necmettin Sadak
Reşat Şemsettin Sirer
(Bakan)

TEKİRDAĞ
Emin Ataç (Hasta)
TOKAD
Halid Nazmi Keşmir
(Bakan)
Mustafa Lâtifoğlu (Ö.)
Refik Ahmet Sevengil
TRABZON
Faik Ahmed Barutçu
Hasan Saka (Bakan)
Ali Sarıalioğlu
TUNCELİ
Mahmut Tan (İ.)
URFA
Osman Ağan
Vasfi Gerger
VAN
Muzaffer Koçak
YOZGAD
Celâl Arat
İhsan Olgun
ZONGULDAK
Emin Erişirgil
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (Hasta)

[Açık milletvekillikleri]

İstanbul	3
Kastamonu	1
Tekirdağ	1
	—
	5

Büyük Millet Meclisi 1946 yılı Mayıs ve Haziran ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/44)

Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu

T. B. M. M.
M. H. İnceleme Komisyonu
Esas No. 5/44
Karar No. 3

6 . IX . 1946

Yüksek Başkanlığa

488 244 72	1946 Mayıs ayı başında Ziraat Bankasında kalan para
2 451 776 27	1946 Mayıs ve Haziran aylarında Ziraat Bankasından alınan para
<hr/>	
2 940 020 99	
2 408 376 79	1946 Mayıs ve Haziran aylarında Ziraat Bankasınca harcanan para
<hr/>	
531 644 20	

Büyük Millet Meclisi Saymanlığının 1946 yılı Mayıs ve Haziran ayları gelir gider kâğıtları birer birer gözden geçirildi.

Mayıs ve Haziran ayları içinde Saymanlıkça Ziraat Bankasından alınan para 1946 yılı Mayıs başında bankada kalan paraya eklenerek toplamından iki ayda bankaça harcanan para çıkarıldıktan sonra bankada 1946 Haziranı başında 531 644 lira 20 kuruş kaldığı ve Ziraat Bankasından gelen günlük hesap pusulası toplamı da buna uygun olduğu görüldü.

Kamutaya sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

M. H. İn. Ko. Baş.	Sözcü	Denetçi	Kâtip		
Rize	Ordu	Giresun	Çorum	Trabzon	Siird
Ali Zırh	H. Yalman	A. Ulus	E. Alpsar	A. Sayın	S. Çeliktuğ

Kastamonu
Hilmi Çoruk

Erzurum
N. Dumlu

1000

1000

S. Sayısı : 48

Kahvenin Tekel Konusundan çıkarılmasına ve Dâhîlî İstihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair Kanun tasarısı ve Maliye Bütçe ve Gümrük ve Tekel Komisyonları raporları (1/10)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 622, 6/2091

24 . VIII . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kahvenin Tekel konusundan çıkarılmasına ve Dâhîlî İstihlâk Vergisine tâbi tutulmasına dair Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 23 . VIII . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

Gerekçe

Harb yılları içinde kahve ticaretinin irae ettiği hususiyet nazara alınarak bu madde 20 Mayıs 1942 tarih ve 4223 sayılı kanunla Tekel konusu içine alınmıştır.

Bugün bu durum ortadan kalkmış ve memleket ihtiyacına yetecek miktarda kahve getirmek imkânı hâsıl olmuş olduğundan Kahve Tekelinde Hazineye sağlanan paranın istihlâk resmi şeklinde Gümrüklerde alınarak ithalinin serbest bırakılması düşünülmüş bu suretle kahve işiyle uğraşan ithalâter ve toptancı tüccara yeni bir iş veserbest rekabet sahası açmak amacı güdülmüştür.

Tasarımın birinci maddesiyle kahve Tekelden çıkarıldığı gibi 2 nci maddesiyle de kahvenin beher kilogramından, gümrükten geçirildiği sırada, bugün Tekel İdaresinin kahveden kilo başına satış kârı olarak temin ettiği 325 kuruşun istihlâk resmi şeklinde alınması derpiş edilmiştir.

Geçici madde ile kanunun yürürlüğe gireceği tarihte Tekel İdaresinde bulunacak kahvenin tâbi tutulacağı muamele tâyin edilmiş; 3 ve 4 ncü maddelerle de kanunun yürürlük tarihi ve kanunu yürütecek Bakanlıklar tesbit olunmuştur.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/10
Karar No. 2

4 . IX . 1946

Yüksek Başkanlığa

Kahvenin Tekel Konusundan çıkarılmasına ve dâhili istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 23 . VIII . 1946 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başbakanlığın 24 . VIII . 1946 tarih ve 6/2091 sayılı tezkereleriyle Yüksek Meclise sunulup komisyonumuza havale buyrulan kanun tasarısı ile gerekgesi; Gümrük ve Tekel Bakanı ile Maliye Bakanlığın temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Tasarı kabul edilmekle beraber geçici maddenin 2 nei fıkrasındaki «piyasa icaplarına göre» tâbirinin maksadı tamamen ifade edemediği görüldüğünden geçici maddenin son fıkrasının «idare istihlâk vergisini bu suretle ödeyeceği

kahveleri piyasa icap ve fiyatlarına göre toptan veya perakende satmağa yetkilidir» şeklinde değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Ko. Baş. Y.	Süzücü	Kâtip
Kocaeli	Kocaeli	Diyarbakır
<i>İ. R. Aksal</i>	<i>İ. R. Aksal</i>	<i>V. Dicleli</i>
Kastamonu	Kayseri	Kütaha
<i>H. Çelen</i>	<i>K. Gündüş</i>	<i>A. Tahtakılıç</i>
Malatya	Niğde	Ordu
<i>M. N. Zabcı</i>	<i>İ. R. Soyser</i>	<i>Y. Z. Ortaç</i>
Tokad	Ankara	
<i>C. Kovalı</i>	<i>M. Aksoley</i>	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/10
Karar No. 5

7 . IX . 1946

Yüksek Başkanlığa

Kahvenin tekel konusundan çıkarılmasına ve dâhili istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 24 . VIII . 1946 tarihli ve 6/2091 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Maliye Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle Gümrük ve Tekel Bakanı Tahsin Coşkan, Maliye Bakanı Halit Nazmi Keşmir ve Ticaret Bakanı Atrf İnan hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

İşin incelenmesinden ve Komisyonunda Bakanlar tarafından verilen izahlardan ve yapılan görüşmelerden sonra şu sonuçlara varılmıştır:

1942 yılına kadar mahdut ellerle memlekete ithal edilen kahvenin harb yıllarında ihtiyaca kâfi gelecek bir miktarda tedarik edilememesi ve ayrıca

nakil ve ithali hususlarında da karşılaşılan zorlukların doğurabileceği mahzurlar ile bu maddeden vergi ve resim olarak sağlanacak Devlet geliri ve mal azlığının fiyatlara yapacağı tesirin meydana getirebileceği zarar ve mahzurların ortadan kaldırılması gibi düşüncelerle 1942 yılında kahvenin Tekele alınması uygun görülmüştü.

Ticari işlerde ferdî teşebbüs sahalarını bir zaruret olmadıkça tahdit etmemegi programında bir esas olarak kabul etmiş bulunan Hükümet, bugünün şartlarını, kahvenin tekele alınması sırasında derpiş edilen mahzurların husul ve devamını istilzam etmeyecek mahiyette görmektedir. Bundan başka tekel resminin, gümrükte istihlâk vergisi şeklinde alınmasının vergi tekniği bakımından en müsait şekilde ve masrafsız

vergi tahsilini mümkün kılacağı ve tevzi teşkilâtı giderleri gibi bazı giderlerden tasarruf yapılmasını sağlayacağı ve bu arada ferdi teşebbüslere bu gibi işlerde mümkün olabilecek masraf tasarrufu ile ticari rakabetin, maliyeti- ne ve binnetice fiyatların düşmesine tesir yapabileceği de düşünülmüştür. Bu suretle, kahve ticareti sahasında ferdi teşebbüsleri tahdit için bir zaruret mevcut olmamasının yanında bir takım faydaların da sağlanmasının mümkün olacağı anlaşılmıştır. Hükümetçe dermeyan edilen bu mucip sebeplere binaen Komisyonumuz, esas itibariyle kahvenin Devlet Tekelinden çıkarılmasını uygun görmüş ve maddelerin konuşulmasına geçilmiştir.

Birinci maddede, hüküm vuzuhunu temin maksadiyle ibare ve kelime değişikliği yapılmıştır.

İkinci maddede, Hükümetçe teklif edilen kiloda 326 kuruş istihlâk vergisi, Tekel tevzi teşkilâtında yapılabilecek tasarruflar ile kahve ithal ve istihlâkinde vâkı olabilecek artmalar gözönünde tutularak ve Hükümetle mutabık kalarak kiloda 300 kuruşa indirilmiş ve gelir bütçesine bir tesir yapmıyacak, ancak, fazla olmasa bile maliyete ve fiyata tesir edebilecek bir vergi tenzili sağlanmıştır.

Geçici maddede, toptan veya perakende sat-

mak yetkisinin Hükümetçe kullanılmasında fiyat unsurunun müessir olmayacağı ve bu yetkinin kullanılmasında piyasa icaplarına göre hareket edilmesi lâzımgeleceği düşünülerek madde Hükümetçe teklif edilen şekilde kabul edilmiştir.

Birinci maddede yapılan değişikliğe uygun olarak 3 ncü madde yazılmıştır.

Bu esaslar dairesinde yeniden hazırlanan tasarı havalesi veçhile Gümrük ve Tekel Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Edirne	Urfa	İzmir
<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>Esat Tekeli</i>	<i>M. Bırsel</i>
Kâtip		
Ankara	Ankara	Antalya
<i>F. Öymen</i>	<i>Cevdet Gölet</i>	<i>N. Sumer</i>
Aydın	Balıkesir	Diyarbakır
<i>Gl. R. Alpman</i>	<i>Esat Altan</i>	<i>İ. Hamit Tığrel</i>
Diyarbakır	Elâzığ	Eskişehir
<i>Şeref Uluğ</i>	<i>Fahri Karakaya</i>	<i>Yavuz Abadan</i>
Giresun	İstanbul	Kırşehir
<i>M. Akkaya</i>	<i>Dr. Adnan Advar</i>	<i>Şevket Torgut</i>
Mardin		Niğde
<i>R. Erten</i>		<i>Rifat Gürsoy</i>
Samsun		Tokad
<i>M. A. Yörüker</i>		<i>R. A. Sevengil</i>

Gümrük ve Tekel Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Gümrük ve Tekel Ko.

Esas No. 1/10

Karar No. 2

9 . IX . 1946

Yüce Başkanlığa

Kahvenin Tekel konusundan çıkarılmasına ve dâhilî istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanarak 23 . VIII . 1946 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ve 24 . VIII . 1946 tarih ve 6/2091 sayılı Başbakanlık tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı bu konudaki Maliye ve Bütçe Komisyonlarının raporlarıyla birlikte Komisyonumuza havale edilmiştir.

Gümrük ve Tekel Bakanı Tahsin Çoşkan ve uzman arkadaşlarıyla Maliye Bakanlığında

gelir Genel Müdür yardımcısı Bergili hazır buldukları halde tasarı Komisyonumuzda incelendi.

Tasarının gerekçesinde ve Bütçe Komisyonu raporunda açıklandığı üzere harp yıllarında hususi eller tarafından memleket ihtiyacına yetecek miktarda kahve ithalinde uğranılan güçlükleri ve olağanüstü şartların kahve fiyatlarında yapabileceği zararlı inikâsları bertaraf etmek üzere 20 Mayıs 1942 tarihli ve 4223 sayılı kanunla bu madde Devlet Tekeli altına alınmış bu-

lunuyordu. Komisyona verilen izahat ve malûmat göstermiştir ki, harbin bitmesiyle ticari münasebetlerin tabiiye doğru bir istikamet alması kahvenin Devlet tekelinde bulundurulmasını gerektiren sebepleri ortadan kaldırmış ve bugünkü şartlar içinde memleket ihtiyacını karşılayacak miktarda kahvenin hususi eller tarafından ithaline ve normal fiyatlarla alış verişine imkân hâsıl olmuş görülmektedir. Bu itibarla 1942 de alınmış olan karar ve tedbirin devamına lüzum kalmadığında Komisyonumuz dahi diğer komisyonlar gibi Hükümetin görüşüne iştirak etmiş ve kahvenin Devlet tekeli dışında bırakılmasını iktisadi işlerde hususi teşebbüsün faaliyet sahasını genişletmesi bakımından da faydalı ve Hükümetin programına uygun bulmuştur.

Yeni tasarı ile kahvenin dâhilî istihlâk vergisine tâbi tutulması bu konu dolayısıyla tekel teşkilâtı giderlerinde tasarrufa ve bu maddeden beklenen Devlet gelirinin de zayı olmamasına ve en kolay şekilde tahsiline imkân verecektir. Bu mülâhazalara binaen komisyonumuz tasarımı esas itibarıyla onamış, görüşme ve incelemelerinde kahve serbestliğinin bu maddenin fiyatlarına yapabileceği tesir üzerinde bilhassa durmuştur.

Millî para ile yabancı dövizler arasındaki yeni nispet dahi gözetilmek şartıyla yapılan hesaplara göre ithal maliyetinin eskisinden yüksek olacağı ve serbest rekabetin belki daha ucuzluk sağlayabileceği neticesine varılmıştır.

İstihlâk vergisinin kiloda 300 kuruşa indirilmiş olması uygun görülmeyle beraber komisyonumuz kahve müstehtliklerini korumak üzere toptancı ve perakendeci kâr hadlerinin hayat pahalılığına yol açmayacak makul nispetler üzerinden tespitini temenniye lâyık bulmuştur.

Maddelerde değişiklik yapılmamış ve kanun tasarısının Bütçe komisyonunun değiştirdiği şekilde aynen kabulü kararlaştırılmıştır.

Yüce Kamutayda ivedilik kararı ricasıyla görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Gümrük ve Tekel Ko. Bş.	Sözeü	Kâtip
Mardin	Erzurum	Malatya
S. Düzgören	K. Kamû	O. Taner
Erzurum	Eskişehir	Hatay
M. H. Göle	İ. H. Çelik	S. B. Uluç
Samsun	Mardin	Trabzon
H. Berk	A. Şatana	D. Eyiboğlu
Samsun	Kırşehir	
M. Köprülü	N. Erdem	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kahvenin Tekel konusundan çıkarılmasına ve Dâhili İstihlâk Vergisine tâbi tutulmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 4223 sayılı kanunun kahveye ilişkin hükümleri kaldırılmıştır:

MADDE 2. — 1718 sayılı Dâhili İstihlâk Vergisi Kanununa aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

Gümrük Tarifesi Kanununa bağlı giriş genel tarifesinin 208 nci numarasının a, b, c ve d pozisyonlarına giren her nevi kahvenin her kilogramından ithal sırasında 300 kuruş istihlâk vergisi alınır. Bu Verginin tarh, tahakkuk ve tahsilinde gümrük resimleri hakkındaki hükümler uygulanır.

GEÇİCİ MADDE. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Tekel dairesi elinde bulunacak kahvenin ikinci maddeye göre hesaplanacak istihlâk vergisi iki ay içinde defaten ödenir. İdare istihlâk vergisini bu suretle ödeyeceği kahveleri piyasa icaplarına göre toptan veya perakende satmağa yetkilidir.

MADDE 3. — Bu kanun 1 Ocak 1947 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>R. Peker</i>	<i>M. Ökmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>C. C. Toydemir</i>	<i>Ş. Sökmensüer</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>H. N. Keşmir</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Reşat Ş. Sirer</i>	<i>C. K. İncedayı</i>
Ekonomi Bakanı	Sağlık ve Sosyal Y. Bakanı
<i>T. B. Balta</i>	<i>Dr. B. Uz</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>Ş. Koçak</i>	<i>A. İnan</i>
Çalışma Bakanı	
<i>Dr. S. İrmak</i>	

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Kahvenin Tekel konusundan çıkarılmasına ve dâhili istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Tekel İdaresi elinde bulunacak kahvenin ikinci maddeye göre hesaplanacak istihlâk vergisi iki ay içinde defaten ödenir. İdare, istihlâk vergisini bu suretle ödeyeceği kahveleri piyasa icap ve fiatlarına göre toptan veya perakende satmağa yetkilidir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 nü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Kahvenin Tekel konusundan çıkarılmasına ve dâhili istihlâk vergisine tâbi tutulmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 20 Mayıs 1942 tarihli ve 4223 sayılı kanunla Devlet tekeli altına alınan kahve, Devlet tekeliinden çıkarılmıştır.

MADDE 2. — 12 Haziran - 1930 tarihli ve 1718 sayılı Dâhili İstihlâk Vergisi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

(Gümrük Tarifesi Kanununa bağlı giriş genel tarifesinin 208 nci numarasının a, b, c ve d pozisyonlarına giren her nevi kahvenin beher kilogramından ithal sırasında 300 kuruş istihlâk vergisi alınır. Bu verginin tarh, tahakkuk ve tahsilinde gümrük resimleri hakkındaki hükümler uygulanır.)

MADDE 3. — 20 Mayıs 1942 tarihli ve 4223 sayılı kanunun kahve tekeline ilişkin hükümleri kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin geçici maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 3 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 4 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

